

túrtörténeti mentést jelent Sopron helytörténészei és a környék kutatói számára. A nyomdatechnikai kivitel a legjobb faksimilék közé emelte. Nevezte: **Cartofil Kiadó**.

Dicséretben részesült

a Vay Ádám Múzeum által benevezett **A Vajai Múzeum térképgyűjteménye I-II.** című összefoglalás, amely a múzeum térképgyűjteményének darabjait adja közre kicsinyített formában, színes kivitelben. Mind a gyűjtőt, mind a feldolgozókat dicséret illeti.

A hivatalos díjakon kívül a **Térinformatika** szaklap külön díjban részesítette a **Komunálinfo Rt. Budapest közmű alaptérkép** készítőit.

A múlt évben nyolcadszor kiírt pályázat eredményeit most is dr. Klinghammer István professzor, az ELTE rektora, a Lázár Deák Alapítvány elnöke hirdette ki, a díjakat dr. Monok István, az OSZK főigazgatója adta át, és a szervezés nem mindig hálás teendőit a Térképtár vezetője és munkatársai látták el igen nagy alapossággal.

A baráti találkozó is megerősítette a megjelentekben azt a véleményt, hogy a szép és jó térképekért érdemes dolgozni, mert azok nemcsak szépek, de tartalmasak, hasznosak és gyönyörködtetőek is.

A bíráló és szervező bizottság

475 ÉVES A LÁZÁR-TÉRKÉP

A magyar térképészet büszkesége a Lázár-térkép a régmúlt távlatába vesző titokzatossága mellett még mindig tárgya a térképtörténeti kutatásoknak. Mindig merülnek fel újabb és újabb részletek, megfontolások e művel kapcsolatban. Ez történt a mostani nevezetes évfordulón is, amikor az Országos Széchényi Könyvtár 2003. március 21-én tudományos ülést rendezett a „Tabula Hungariae...” (Lázár-térkép) 475. éves megjelenése alkalmából.

Ismeretes, hogy e mű 1528. május közepén jelent meg Ingolstadtban, és Magyarország első fennmaradt nyomtatott nagyméretarányú térképe, a TABULA HUNGARIAE. Évszázadokon keresztül a kutatók csak leírásokból ismerték, míg az 1880-as években elő nem bukkant. A könyvgyűjtő gróf Apponyi István vásárolta meg 1924-ben, és az ő adományaként került az Országos Széchényi Könyvtár régi és ritka könyveket őrző gyűjteményébe.

E tudományos ülés, melynek elnöke: *Klinghammer István*, az ELTE rektora volt, igen sok speciális témát érintett a Lázár-térképpel kapcsolatban. Történészek, nyelvészek, kultúrtörténeti kutatók több és eddig fel nem tárt oldalról világították meg keletkezésének körülményeit.

Az első előadás keretében *Fazekas István*: „I. Ferdinánd király uralmának kezdetei és Magyarország” címmel alapos áttekintést adott a korabeli Magyarországról és a történelmi háttérről.

Tóth Gergely: „Cuspinianus és a Lázár-térkép” címmel arról beszélt, hogy *Johannes Caspinianus*, aki diplomataként gyakran megfordult Budán, hogyan találta meg a kéziratot, feltehetően 1526 után, és még milyen mértékben járult hozzá a térkép kiadásához.

Haader Lea: „A Lázár-térkép helyesírás-történeti vizsgálata” című tanulmánya ismertetésével bővítette az e témában megjelenteket (*Irmédi-Molnár László, Hrenkó Pál* és mások kutatásait), de most egészen új és más közelítésben történt vizsgálatokkal ismerkedtünk meg.

Bak Borbála: „Tájnevek a »Tabula Hungariae...« változatain” címmel a történeti földrajzkutató szemüvegén keresztül látatta a térkép névrajzát, jelentősen bővítve az eddigi véleményeket, pl. *Takács József*ét.

Guszlev Antal: A digitális Lázár-térkép. Egy térképtörténeti térinformatikai rendszer kialakítását mutatta be előadásában.*

Török Zsolt: Kortársak és kartársak: „Európai térképészet Lázár korában” című előadásában az európai kortársakról beszélt.

Mélykúti Gábor: „Térképek felvételezési módszerei a XV–XVI. században” címmel azt vázolta, milyen felmérési eljárásokat használtak ebben az időben.

V. Ecsedy Judit: „Betűk a térképeken (Szövegszorosítás a korai nyomtatott térképeken)” című előadásának témája a fametszetes módszer változatai voltak.

Pálffy Géza: „A törökellenes határvédelem a késő középkori Magyarországon” című előadásában arra mutatott rá, milyen más, még alig feltárt haditérképezés kereteibe illeszthető e térkép.

Az előadóülés után a Könyvtár VI. szintjén egy kiállítás megnyitására is sor került, mely a Lázár-térkép kiadásait mutatja be. Itt hangzott el *Plihál Katalin* „A »Tabula Hungariae...« kiadásai” című előadása. Az 1528-ban közreadott TABULA HUNGARIAE kiadása nyomán készített térképekből a szakirodalom sokáig csak az 1553–1556 között megjelent négy térképet ismerte, és tartotta nyilván. Az elmúlt évtizedben bővült a térképutódok száma, így ma összesen hat

* Az előadás szövegét Szemle rovatunkban szintén közöljük. – Szerk.

térképet tartunk számon, amelyek a Lázár-térkép alapján készültek:

- Vavassore térképe, Velence, 1553;
- Ligorio és Lafreri, valamint Duchetti és Orlandi térképei, Róma, 1558–1559;
- Zsámboky térképe, Bécs, 1566.

A térképek mind eredetiben és kinagyítva is láthatók a kiállításon nagyon szép elrendezésben, amiért köszönettel tartozunk Plihál Katalinnak és a Térképtár minden munkatársának.

Még vannak további kutatni valók a térképpel kapcsolatban, amelyek a magyar térképészekre és kultúrtörténészekre várnak.

Verebiné Fehér Katalin

XXVI. ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA

Egyetemink és főiskoláinkon immár fél évszázados múltat tekint vissza a tudományos diákköri tevékenység, amelyet a hallgatók önálló alkotás iránti vágya egy-egy kutatási területen új módszerek megismerése, illetve új ismeretek megszerzésére ösztönzött. Ez a tevékenység hozzájárul a hallgatók tudományos kutatói pályán való elindulásához, valamint fontos feltétele a doktori iskolákba való bekerüléshez. Mára már az ország csaknem valamennyi felsőoktatási intézményében folyik tudományos diákköri tevékenység.

Ennek első lépcsője az intézményi diákköri konferencia (TDK). Az intézményi konferencián az adott felsőoktatási intézmény hallgatói mutatják be addigi munkájuk eredményeit, illetve tapasztalatot cserélhetnek.

Az intézményi konferenciára jelentkező hallgatók közül választja ki a zsűri azokat, akik dolgozatuk (illetve előadásuk) alapján érdemesek országos megmérettetésre is. Ennek fóruma az Országos Tudományos Diákköri Konferencia (OTDK). A kétévente zajló OTDK a kari TDK-n sikeresen szerepelt hallgatók tudományos munkáinak és az elért eredményeiknek bemutatkozási lehetősége, amely szakemberekből, professzorokból, akadémikusokból álló bizottság előtt zajlik. Ez a konferencia lehetőséget biztosít a hallgatók tapasztalatcseréjéhez, felkészíti őket a konferencián való szereplésre, ötleteket gyűjthetnek további kutatómunkájukhoz, az itt elért siker pedig megfelelő ösztönzés lehet. A résztvevő hallgatóknak a kapcsolataik bővítése mellett a szabadidős programok élményt, kikapcsolódást és jó hangulatot biztosítanak, amelyek segítségével akár életre szóló barátságok is köttetnek. Az OTDK-kat az Országos Tudományos Di-

ákköri Tanács, az Oktatási Minisztérium és a Magyar Tudományos Akadémia védnökségével, a felsőoktatásban érintett minisztériumok és országos hatáskörű intézmények támogatásával rendezi meg.

A tudományos diákköri munka folyamatosságát jelzi, hogy a XXV. jubileumi konferencián (2001) már meghirdették a XXVI. Országos Tudományos Diákköri Konferenciát. A 2003. évi konferencián már a művészeti képzésben résztvevő hallgatók is részt vehettek. 2003-ra az OTDK keretében már az alábbi 15 szekció működött.

1. Agrártudományi szekció
2. Állam és jogtudományi szekció
3. Biológia szekció
4. Fizika, földtudományok és matematika szekció
5. Hadtudományi szekció
6. Humán tudományi szekció
7. Informatika szekció
8. Kémiai és vegyipari szekció
9. Közgazdaságtudományi szekció
10. Műszaki tudományi szekció
11. Orvostudományi szekció
12. Pedagógiai, pszichológiai, közművelődési és könyvtartudományi szekció
13. Tantárgytudományi és oktatástechnológiai szekció
14. Társadalomtudományi szekció
15. Testnevelés és sporttudományi szekció

Ide sorolható még az Országos Művészeti és Művészettudományi Diákköri Konferencia is.

A fenti szekciók közül bennünket a 10. érdekel (Műszaki tudományi szekció), ezért a továbbiakban csak ezzel foglalkozunk.

2003. április 15-17. között – a földtudományokat is magába foglaló – 2003. évi OTDK ülését a Debreceni Egyetem keretében működő Műszaki Főiskolai Kar szervezte Debrecenben. A szekción belül az alábbi tagozatok szerepeltek.

1. Alkalmazott számítástechnika
2. Anyagmozgatás és gépei, robottechnika, természeti rendszer, logisztika
3. Anyagtudomány, anyagvizsgálat I.
4. Anyagtudomány, anyagvizsgálat II.
5. Geotechnológia, geodézia, műszaki földtudomány
6. Elektronika
7. Elektronikai és számítástechnikai eszközök
8. Energetika, hőtani és áramlástanai folyamatok, gépek
9. Építészet és építésztörténet
10. Építés és épületszerkezet
11. Gépgyártástechnológia és eszközei, géptervezés
12. Képlékenyalakítás és kohászati technológiák